

BANE NOR SF
Postboks 4350
2308 HAMAR

Vår dato: 24.11.2023

Vår ref.: 202314243-15 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Bane NOR SF - NVEs tillatelse til utfylling i Lågen ved Randklev bru - planendring - Ringebru kommune i Innlandet

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har den 23.11.2023 mottatt søknad fra Bane NOR SF om en ny utfylling i vassdraget ved Randklev bru. Utfyllingen skal ligge oppstrøms utfyllingen det tidligere er gitt tillatelse til, for å sikre området for etablering av ny brupilar mot is.

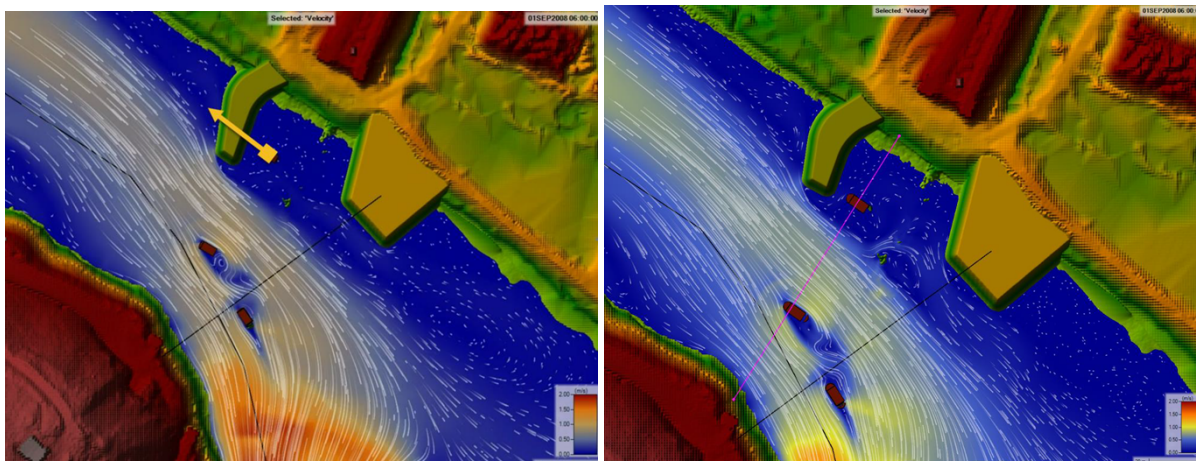
Bakgrunn

Uværet Hans i august 2023 medførte store skader på Randklev bru, både jernbanebrua og veibrua på stedet er skadet. NVE ga den 30.9.2023 Bane NOR SF tillatelse til utfyllinger i vassdraget for å berge bruelementene fra elva, for å sikre gjenværende brufundamenter mot ytterligere skade, og fjerne det havarerte brufundamentet. Utfyllingen skulle skje i to faser, hvor fase 1 var for å berge bruelementene, mens fase 2 var for å sikre brufundamentene. Utfyllingen er lagt ut for fase 1, og bruelementene ble berget ut av elva i uke 44. Det pågår arbeid med å ta ut det havarerte brufundamentet av elva. Inspeksjoner med dykkere har avdekket betydelig undergraving av de bestående brufundamentene og sikringsarbeider er igangsatt. Arbeidet med sikring av brufundamentene vil skje med kran, og det er ikke lenger behov for ytterligere utfylling som planlagt i fase 2. Sikringsarbeidet vil foregå over flere uker.

Søknaden

Det søkes nå om en utfylling i vassdraget fra nordøstre elvebredd, oppstrøms vegbrua og den etablerte utfyllingen. Ny utfylling er nødvendig for å redusere vannhastigheten og sikre anleggsområdet mot drivende is. Det er behov for å starte arbeidet umiddelbart.

Utfyllingen er planlagt lagt ut forbi det nordøstre vegbrufundamentet, stikkende noe lenger ut i elva enn den etablerte utfyllingen. På aktuelle vintervannføringer, tilsvarende 133 m³/s, vil vannhastigheten kunne øke med rundt 0,8 m/s, tilsvarende en økning i skjærspenning på 6 N/m². Ved oppstart av utfyllingen vil understøping av fundamentene være ferdig, og ytterligere erosjonssikring vil skje parallelt med ny utfylling. Bane NOR SF vurderer at dette vil sikre vegbrufundamentet tilstrekkelig til at ny utfylling kan tillates selv om sikringsarbeidet ikke er ferdig. Simulerte forskjeller i vannhastighet er vist i figur 1.

Figur 1: Hydraulisk simulering av vannhastigheter forbi Randklev bru ved en vannføring på 133 m³/s. Gul pil i bildet til venstre indikerer hvor utfyllingen kan kuttes for å redusere vannhastigheten forbi utfyllingen, slik som i bildet til høyre. Figurer fra søknaden.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang og tidligere behandling, har den ikke vært kunngjort eller blitt sendt på høring. NVE har mottatt uttalelse fra **Statsforvalteren i Innlandet** den **23.11.2023**, der de uttaler følgende:

«Vi viser til tillatelse fra NVE av 30.09.23 til utfylling i Lågen for gjenoppbygging av Randklev bru og til søknad av 23.11.23 fra Rambøll på vegne av Bane NOR om tillatelse til etablering av ytterligere en fylling i Lågen i forbindelse med arbeidet med å gjenreise brua.

Statsforvalteren har vurdert søknaden og vi kan ikke se at ytterligere en utfylling slik den er beskrevet i søknaden vil medføre vesentlig økte konsekvenser for allmenne interesser sammenlignet med det som må forventes som følge av den utfyllingen som allerede er tillatt og gjennomført. Vurderingen er basert på at samme vilkår som de som er stilt i tillatelsen til den første utfyllingen også gjøres gjeldende for en tillatelse til den nå omsøkte utfyllingen.»

Ringebu kommune har også gitt dispensasjon fra gjeldende arealformål i vedtak av **23.11.2023**, der det forutsettes at tiltaket behandles etter vannressursloven.

NVEs vurdering

Planendring

NVE vurderer søknaden som en planendring i forhold til tillatelsen av 30.9.2023, og behandler den som det. Endringen består i at utfyllingen i fase 1 er noe mindre enn antydnet i tidligere søknad, og det er ikke lenger behov for utfylling i fase 2. Tillatelsen vurderte også erosjonssikringen rundt vestre vegbrufundament, uten ytterligere inngrep i elva for å gjennomføre tiltaket. Dette er nå planlagt utført ved hjelp av kran, og vil ikke gi ytterligere inngrep i elva. Understøping av fundamentene er vurdert at ikke trenger egen behandling etter vannressursloven. Foreliggende søknad gjelder kun utfylling i elva

oppstrøms Randklev bru, som er nødvendig for å sikre anleggsområdet for ny brupilar mot drivende is og sterk strøm.

Hydrologiske og hydrauliske forhold

Det er målt vannstand i Losna siden 1896, og målingene viser at vannføringene fra slutten av november og frem til slutten av april aldri har oversteget 400 l/s, mens flerårsmiddelet ikke har oversteget 200 l/s i perioden fra november til mai. Det er i søknaden vist hvilke vannhastigheter som oppstår ved utfyllingen (figur 1) ved en vannføring på 133 l/s, som er en normal vintervannføring. Det er i søknaden vurdert at utfyllingen i sin fulle utstrekning vil gi en økt vannhastighet på i overkant av 0,8 m/s, og at dette ikke vil føre til forverring av stabiliteten for vegbrua. NVE mener at det er tiltakshavers ansvar å ikke forverre stabiliteten til vegbrua, og at arbeidene må utføres med de begrensninger som ble stilt som vilkår til tillatelsen som ble gitt 30.9.2023. Dette vilkåret lyder: «*For fase 1 må utfyllingen ikke medføre særlig økt belastning på gjenværende brupilarer, før disse er sikret.*» Dette vilkåret vil også gjelde for den nye utfyllingen, som det nå er søkt om.

Naturmangfold

Den nye utfyllingen er planlagt lagt inntil et større område med flommarkskog, og vil berøre kantvegetasjon. Statsforvalteren må vurdere om tidligere gitt dispensasjon etter vannressursloven § 11 skal gjelde for tiltaket. Flommarkskogen er vurdert som en svært viktig lokalitet med god størrelse og funn av flere rødlistede arter. NVE mener at tiltaket, slik som det også fremgår av søknaden, ikke vil føre til nevneverdige inngrep i denne naturtypen.

Tiltaket er planlagt i et kjent gyteområde for storørret, og ev. rogn i grusen vil ikke overleve inngrepet. Etter NVEs vurdering vil tiltaket ikke medføre varige endringer i elveleiet, gitt at det settes vilkår om at maksimal skjærspenning for vassdraget ikke skal overstige skjærspenninger som oppstår regelmessig. Det vises ellers til de vurderinger som er gjort i tillatelsen av 30.9.2023 (vedlagt).

Virkninger for samfunnet

Dovrebanen har en nasjonal kritisk samfunnsfunksjon for transport og forsyningssikkerhet. Det er derfor avgjørende at jernbanebrua blir gjenoppført så raskt som mulig, slik at trafikken kan gjenopptas som normalt. NVE mener at tiltaket er viktig for å sikre anleggsområdet for gjenoppbygging av samfunnskritisk infrastruktur etter skade ved en større flom. Dette veier tungt i vår vurdering.

Øvrige forhold

For vurdering av øvrige forhold vises det til NVEs tillatelse av 30.9.2023.

NVEs vedtak

NVE gir tillatelse til at Bane NOR SF, i tillegg til tidligere gitt tillatelse av 30.9.2023, kan etablere en utfylling i Lågen ved Randklev bru oppstrøms eksisterende utfylling. Utfyllingen skal sikre arbeidene i elva knyttet til etablering av nytt brufundament mot sterk strøm og drivende is. Tillatelsen er gitt på vilkår og i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår, vilkårene er de samme som i NVEs tillatelse av 30.9.2023:

Om utførelsen av arbeidene •

- Arbeidet må gjøres så raskt som mulig og utfyllingen må fjernes senest 30.4.2024.
- Tilførte masser skal fjernes fra vassdraget når fyllingen fjernes, og området istandsettes.
- Det skal brukes duk mellom grovere stein i nedre del av fyllingen og finere masser på toppen av fyllingen for å sikre at finere masser ikke havner i vassdraget.
- Utfyllingene skal bygges slik at de er sikre mot erosjon for en vannføring tilsvarende 10-årsflom for perioden.
- Av hensyn til sikkerhet og miljø må det vestlige fundamentet på vegbrua stabiliseres og sikres før fase 2 av utfyllingen kan starte.

Krav til masser •

- Masser benyttet til utfylling i elva skal være rene masser. De skal ikke inneholde forurensing, avfall eller fremmede arter.
- Masser skal lagres flomsikkert.

Krav til oppfølgende planer og tiltak

- Gamle brufundament, dersom de ikke lenger skal være i bruk, skal fjernes fra vassdraget til et slikt dyp at de ikke kan komme frem ved endringer i elvebunnen.
- Anleggsmaskiner må kontrolleres slik at de ikke bringer fremmede arter inn eller ut av anleggsområdet.
- Det skal minst utføres daglig kontroll av anleggsmaskiner for oljelekkasjer. Det må også utarbeides en plan for oppsamling ved lekkasjer.
- Olje- og drivstofftanker skal ikke lagres i flomsone til vassdraget, og påfylling av drivstoff skal skje uten fare for avrenning til elva.
- NVE skal ha beskjed når arbeidene i elveløpet er avsluttet.
- Søknaden beskriver ikke hvordan de stabilitetsforbedrende arbeidene for vegbrufundamentet skal gjennomføres. Dersom disse medfører ytterligere inngrep i elveløpet, må planene sendes inn til NVE for vurdering før gjennomføring.

- Så lenge utfyllingen ligger i elva, skal det opprettholdes en beredskap for å overvåke vannføringsprognoser og kunne fjerne utfyllingene ved økning av vannføringen over 640 m³/s i fase 1 og 500 m³/s i fase 2. Skjærspenningen mot elvebunnen skal ikke overstige 60 N/m² i fase 2. For fase 1 må utfyllingen ikke medføre særlig økt belastning på gjenværende brupilarer, før disse er sikret. Målet med en beredskapsplan må være å sikre at tiltaket ikke medfører ytterligere skader i og negativ påvirkning på elveløpet.
- Av hensyn til samlet belastning på vassdraget pålegges Bane NOR SF å forsøke å komme til en overenskomst med Innlandet fylkeskommune om istandsetting av vegbrua, slik at de samlede inngrepene i vassdraget blir redusert.
- Tiltakshaver må sikre god dokumentasjon av tilstanden på elvebunnen før tiltaket iverksettes. Det vises til uttalelsen fra Statsforvalteren og figur 10 i vedtaket (av 30.9.2023, vedlagt) for hva undersøkelsene må omfatte.
- Etter avsluttet arbeid må det gjennomføres detaljerte undersøkelser av elvebunnens topografi og substratsammensetning, slik at endringer i forhold til førtilstanden kan avdekkes.
- Det skal utarbeides en plan for istandsetting av det påvirkede området og elvebunnen oppstrøms og nedstrøms Randklev bru til slik det var før jernbanebrua raste sammen. Av hensyn til storørretens gyteareal, skal det gjøres habitatforbedrende tiltak for storørret, som skal inkluderes i planen. Planen skal lages i samråd med ekspertise på området og godkjennes av NVE før iverksetting. Arbeidene må gjennomføres innen 15.9.2024. NVE skal ha beskjed når arbeidene er avsluttet. For at NVE skal kunne godkjenne planen før arbeidene tar til, må planen være oss i hende innen 1.6.2024.

Generelt

- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Bane NOR SF har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Vedlegg:

Orientering om rett til å klage
NVEs tillatelse av 30.9.2023

Mottakerliste:

BANE NOR SF

Kopimottakerliste:

Anne Kristin Bollingmo
Geir Vatne
Haug, Janicke
Martin Liungman
Steinar Slåtto - Steinar Slåtto
Johannes Resell
Thomas Lindseth
Per Ludvig Bjerke
Paul Andreas Aakerøy
SVRØ - Region Øst - Kristin Hasle Haslestad
SVRØ - Region Øst - Paul Christen Røhr
RAMBØLL NORGE AS - Ernst Pytten
RAMBØLL NORGE AS - Aslak Flore
RAMBØLL NORGE AS - Cathrine Akselsen Tufte
RINGEBU KOMMUNE
BANE NOR SF - Henrik Eineteig Wedum
TBMV - Seksjon for miljøtilsyn vassdragsanlegg - Arne Trond Hamarsland
STATSFORVALTEREN I INNLANDET
INNLANDET FYLKESKOMMUNE
HENNING LARSEN ARCHITECTS AS - Line Bjørnstad Grønlie

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.